

روح الله

۴

■ کارگردان: سیامک صرافت
■ تهیه‌کننده:
محمدرضا شفیعی
■ بازیگران: والا شهیری،
شایان جلالی، مهدی فقیه
■ محصول: شبکه دو
■ سال ساخت: ۱۳۹۱

این مجموعه تلویزیونی با محوریت زندگی امام خمینی (ره) با عناوین «این هفت نفر»، «پوست انداختن» و «نیمه‌شب» غم و اندوه مردم پس از شنیدن خبر ارتحال امام (ره) را به تصویر می‌کشد. «روح‌الله» بر اساس فیلمنامه‌ای از سعید نعمت‌الله ساخته شد. این سریال چند قصه انتخابی و اقتباسی بر اساس برداشتهایی از زندگی امام (ره) و رابطه ایشان با همسایگان و کسانی را که به دیدارش می‌رفتند شامل می‌شود.

یازده دقیقه و سی ثانیه

۵

■ کارگردان: بهروز افخمی
■ بازیگران: عبدالرضا اکبری، سید ابراهیم بحرالعلومی، یاشار افخمی
■ مجری طرح:
مرجان شیرمحمدی
■ محصول: سیما فیلم
■ سال ساخت: ۱۳۸۸

افخمی در میانه تکمیل «فرزند صبح» فیلمی دیگر ساخت با عنوان «یازده دقیقه و سی ثانیه». این فیلم البته چندان ربطی به زندگی امام ندارد و برشی است از یک واقعه تاریخی. داستان این تله فیلم روایت یک گروه از تصویربرداران تلویزیون است که برای ضبط پیام حضرت امام خمینی (ره) بعد از اولین حمله عراق به ایران و بمباران فرودگاه مهرآباد به جماران می‌روند تا با ضبط پیام امام (ره) آن را به اخبار شبانه‌های پرت کنند. عبدالرضا اکبری این جا هم نقش امام را برعهده داشت.

معمای شاه

۶

■ کارگردان: محمدرضا ورزی
■ تهیه‌کننده: علی لدنی
■ بازیگران: شکر خدا گودرزی، امیریل ارجمند، گوهر خیراندیش، محمدرضا شریفی‌نیا
■ سال ساخت: ۱۳۹۴

«معمای شاه» روایتی است از تاریخ معاصر ایران و در این سریال فرازهایی از شخصیت امام به نمایش در می‌آید ولی به مبارزات ایشان به دلیل ساختار قصه چندان پرداخته نمی‌شود. نقش امام خمینی (ره) را در این سریال شکرخدا گودرزی ایفا کرده است و درباره این تجربه گفته: «به قدری به امام (ره) شبیه شده بودم که برای خودم هم غیرقابل باور بود.»

خودم فکر می‌کنم درست است اصلاح کنم.» زمان گذشت و دی‌ماه ۹۷ او در مصاحبه با خبرآنلاین از آماده شدن فیلم و اکران آن در جشنواره فجر خبر داد. این اتفاق اما رخ نداد. ۲۰ مرداد ۹۸ افخمی در حاشیه برگزاری یکی از کارگاه‌های بازیگری‌اش در حوزه هنری، از نسخه مورد تأیید خود رونمایی کرد که از قضا کیفیت آن مورد توجه برخی منتقدان و اصحاب رسانه قرار گرفت. در این اثنا خبرهایی مبنی بر اکران عمومی «فرزند صبح» به گوش می‌رسید اما رنگ واقعیت ندید. حتی قرار بود فیلم در جشنواره جهانی فجر اکران شود که این جشنواره دیگر برگزار نشد و نمی‌شود. بالاخره جشنواره عمار گره را باز کرد و فیلم ۱۸ دی ۱۴۰۰ برای عموم مخاطبان روی پرده رفت. در آستانه این اتفاق افخمی از نتیجه بدست آمده دفاع کرد و حتی آن را آخرین فیلم خود در ایران دانست: «فیلمی ساختم که با وجود همه سختی‌ها به مرحله‌ای رسیده که در حال دیده شدن است. فکر هم می‌کنم «فرزند صبح» بهترین فیلمی است که ساخته‌ام و دوست دارم این آخرین فیلم من به عنوان کارگردان سینما در ایران باشد.»

سرنوشت نامعلوم

برخلاف افخمی و نیز برخی منتقدان که «فرزند صبح» را تحسین کردند، نسخه جدید مخالفانی جدی دارد. مثلاً روزنامه کیهان نوشت: «نمایش نسخه مورد تأیید افخمی در جشنواره عمار نیز همان انتقادات ۱۱ سال قبل را در پی داشت.» وقتی واکنش‌های منفی و نیز اظهار نظر مدیرعامل مؤسسه «عروج فیلم» را کنار هم قرار می‌دهیم، یک نتیجه بدست می‌آید و این که عجلان نمی‌توان منتظر «فرزند صبح» بود. غلامعلی اصغریان مدیرعامل این موسسه ۱۵ خرداد ۱۴۰۰ گفته بود: «بحث موسیقی این فیلم با خانواده مرحوم فرهاد مهراد هنوز حل نشده، در عین حال فاصله میان نظر تهیه‌کننده فیلم و کارگردان در این زمینه هم حل نشده، کارگردان مصر است که همین نسخه، نسخه نهایی است و تهیه‌کننده تأکید دارد که باید مشکل حقوقی موسیقی فیلم حل شود. به همین دلیل اختلاف نظر، فعلاً فیلم متوقف مانده است.» آن چه مرور شد فرازهای مهم از حواشی و سختی‌های ساخت «فرزند صبح» است. شاید بهترین توصیف را خود افخمی در گفت‌وگو با ایسنا کرده باشد: «کسی که درباره حضرت خمینی فیلم می‌سازد از همان اول باید صابون تیر خوردن از همه طرف را بر تن خود بمالد.» چه کسی می‌داند سرنوشت «فرزند صبح» چه می‌شود؟ سینمای ایران با این تجربه می‌تواند سراغ زندگی امام خمینی (ره) برود؟

رونمایی از «فرزند صبح» منتشر شد، افخمی اعلام کرد نسخه نهایی زیر نظر او آماده نشده است و در نامه‌ای خطاب به مهدی مسعودشاهی خواست اسمش به عنوان کارگردان از تیتراژ بیرون بیاید. در عین حال یک هشدار هم ضمیمه نامه خود کرد: «شنیده‌ام نتایج کار آقایان شرف‌الدین و ارگانی به هیچ وجه در شأن امام (ره) نیست چنان که ممکن است خدای نکرده وهن شخصیت آن عزیز و حتی تمسخر لهجه و رفتار مردم خمین به حساب آید.» با این حال «فرزند صبح» برای اصحاب رسانه در برج میلاد به نمایش درآمد. از همان لحظه اول، کیفیت پایین فیلم مورد اعتراض قرار گرفت و دامنه جنجال به نشست خبری فیلم کشیده شد. این نشست به خواست خود افخمی برگزار شد تا فرصتی برای توضیح پیدا کند. در میان فریاد برخی منتقدان و خبرنگاران، افخمی توضیح می‌داد که خودش منتقد اصلی فیلم است. از روز بعد هم در رسانه‌ها حاضر شد و با نوشتن نامه و مصاحبه هم به تهیه‌کننده تاخت و هم به مهدی ارگانی، ناظر کیفی پروژه: «دکتر مهدی ارگانی در عناوین ویرانه‌ای که از «فرزند صبح» به نمایش درآمده عنوان ناظر کیفی را دارد یعنی مسئولیت کیفیت به فیلم در آمدن فیلمنامه را به عهده گرفته است در تصاویر فیلمی که دیدیم ریل تراولینگ از پایین و پروژکتورهای نورپردازی از بالا هرازچندگاه دیده می‌شد. تیرها و سیم‌های برق و کامیون‌ها و ماشین‌هایی که در جاده‌ها می‌رفتند هم در بالای بعضی از تصاویر خودنمایی می‌کردند. گذشته از این تمام نماهای فیلم محو و مات و تیره بود و از سمت چپ بریده و ناقص شده بود.» گلایه‌های کارگردان بدون پاسخ نماند و شرف‌الدین تأکید کرد که در تدوین به کار داد وفادار بوده و در صداگذاری و دوبله هم مسائل فنی رعایت شده است. شرف‌الدین حتی به مسئله مالی هم اشاره کرد و گفت پروژه از لحاظ مالی سالم بوده و افخمی حق ندارد در مورد مسائلی حرف بزند که در حیطه کارگردان نیست.

و بالاخره نسخه کارگردان

اگر گمان کنیم بعد از رونمایی جنجالی، «فرزند صبح» از صدر خبرها کنار رفت، در اشتباهیم! هر بار به مناسبتی نام فیلم شنیده می‌شد و خبر جدیدی از آن در صدر اخبار قرار می‌گرفت. شاخص‌ترین آن مصاحبه‌ای است که افخمی ۱۲ خرداد ۹۳ با خبرگزاری فارس انجام داد: «سال گذشته مذاکرات خوبی با حاج حمید انصاری {قائم مقام مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی} انجام دادیم و ایشان به من اجازه دادند تا با سرمایه خودم و در مقابل ۵۰ درصد مالکیت فیلم «فرزند صبح» را به نحوی که

چالش اصلی «فرزند صبح»، انتخاب بازیگران بود؛ چه بازیگر نقش امام (ره) و چه دیگران. ابتدا جمشید هاشم‌پور مدنظر افخمی بود و حتی تست گریم روی او انجام شد و موفقیت‌آمیز هم بود. با این حال قرعه به نام عبدالرضا اکبری افتاد که با طراحی گریم سعید ملکان قرابت ظاهری زیادی به امام (ره) پیدا کرد